

Udskriftsdato: fredag den 19. juni 2026

2008/1 BSF 89 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod offentliggørelse af meningsmålinger og exit polls på valgdage

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om forbud mod offentliggørelse af meningsmålinger og exit polls på valgdage

Folketinget pålægger regeringen at

- sikre, at der på valgdagen i forbindelse med kommunal-, regions og folketingsvalg ikke offentliggøres resultater af meningsmålinger eller exit polls før efter, at valgstederne er lukket, og
- udvikle en model for varedeklarationsregler for brugen af meningsmålinger, så der klart og tydeligt redegøres for den statistiske usikkerhed forbundet med de enkelte målinger.

Bemærkninger til forslaget

Der er de senere år sket en eksplosion i antallet af meningsmålinger og exit polls. I forbindelse med folketingsvalget i 1998 blev der gennemført 18 meningsmålinger, mens der ved valget til folketinget i 2005 blev gennemført 61 meningsmålinger, altså over en tredobling på bare 7 år.

Denne udvikling giver stof til eftertanke. Efter forslagsstillernes opfattelse handler demokratiet og valghandlingen om at give borgerne mulighed for at vælge mellem forskellige samfundsopfattelser og politiske holdninger.

Flere forskere har påpeget, at konsekvensen af den øgede brug af meningsmålinger og exit polls er, at fokus i højere og højere grad kommer til at handle om proces frem for indhold, og at den mest interessante nyhedshistorie i valgkampen ofte bliver nye meningsmålinger, simpelthen fordi nye meningsmålinger opfylder en række af kriterierne for nyhedsjournalistik. Forslagsstillerne finder det problematisk, når fokus flyttes fra det politiske indhold og der bliver mere fokus på »stillingen« mellem partierne end på det politiske indhold.

Forslagsstillerne finder det også bekymrende, at der ingen viden er om, hvordan exit polls og meningsmålinger påvirker vælgernes stemmeafgivelse. Forskere peger på, at der ingen eksakt viden er om effekten af meningsmålinger, og at det også vil være meget vanskeligt at få en sådan viden, fordi det vil kræve et kontrolleret forsøg, hvor det er muligt at sammenligne det samme valg med og uden brug af meningsmålinger. Det lader sig selvfølgelig ikke gøre.

Forslagsstillerne mener, at den manglende viden om effekten af meningsmålinger og exit polls bør komme demokratiet til gode, så valghandlingen beskyttes mod de eventuelle negative konsekvenser, meningsmålingerne og exit polls måtte have på selve valghandlingen.

For at afbøde de værste konsekvenser af øget procesorientering og eventuel påvirkning af stemmeafgivelsen foreslår forslagsstillerne at der indføres en begrænsning af retten til at offentliggøre exit polls og meningsmålinger. Konkret foreslår forslagsstillerne, at der i forbindelse med kommunal-, regions og folketingsvalg ikke offentliggøres exit polls og meningsmålinger på selve valgdagen, før valgstederne lukker, uanset om målingerne er foretaget på selve valgdagen eller dagene før.

I en række af de lande, vi normalt sammenligner os med, eksisterer der allerede regler, der begrænser offentliggørelse af exit polls og meningsmålinger. I Norge siger valgloven således, at hverken meningsmålinger eller resultater af exit polls, der er foretaget på selve valgdagen, må offentliggøres før kl. 20 på valgdagen. I Tyskland siger valgloven, at exit polls i forbindelse med valg til Forbundsdagen og Europa-Parlamentet ikke må offentliggøres før efter, at valgstederne er lukket. Det gælder dog ikke for meningsmålinger baseret på vælgere, der endnu ikke har afgivet deres stemme. I Storbritannien gælder lignende regler. Her er der til alle parlamentsvalg (inklusive Europa-Parlamentet) samt til lokalvalg i England og Wales forbud mod offentliggørelse af exit polls, før afstemningen er afsluttet. Endelig er der i Frankrig forbud mod offentliggørelse af meningsmålinger og exit polls både dagen før afstemningen og på selve dagen for afstemningen

Table 1: Regler om offentliggørelse af meningsmålinger og exit polls i andre lande. (Oplysningerne stammer fra velfærdsministerens besvarelse af KOU alm. del – spørgsmål 32 (folketingsåret 2007-08, 2. samling)).

Land	Meningsmålinger	Exit polls
Norge	Må ikke offentliggøres på valgdagen før efter endt afstemning.	Må ikke offentliggøres før efter endt afstemning.
Sverige	Ingen regler	Ingen regler

Tyskland	Ingen regler	Må ikke offentliggøres før efter endt afstemning.
Storbritannien	Ingen regler	Må ikke offentliggøres før efter endt afstemning.
Frankrig	Må ikke offentliggøres sidste uge inden valgdagen	Ingen oplysninger herom

Forslagsstillerne er bevidste om, at begrænsning af retten til at offentliggøre meningsmålinger og exit polls på valgdagen rejser et væsentligt spørgsmål med hensyn til princippet om ytringsfrihed. Grundlæggende handler det om et valg mellem fuldstændig ytringsfrihed og hensynet til at sikre mere åbne politiske diskussioner, der i mindre grad, end det er tilfældet i dag, bliver målt og vejet i forhold til umiddelbare – og ofte ikke signifikante – ændringer i mandatstillingen partierne imellem.

Forslagsstillerne er af den overbevisning, at det er tid til at vægte den åbne og frie demokratiske diskussion over hensynet til den ubegrænsede ytringsfrihed den sidste dag i valgkampen. I den afvejning læner forslagsstillerne sig op ad Justitsministeriets vurdering: at det »ikke vil stride imod grundloven eller internationale konventioner, herunder grundlovens § 77 og artikel 10 i den europæiske menneskeret-tighedskonvention om ytringsfrihed, at fastsætte begrænsninger med hensyn til tidspunktet for offentliggørelse af resultatet af meningsmålinger, der foretages på afstemningsdagen«, jf. svar på § 20 spørgsmål nr. 994 af 8. august 2008.

Til tider glemmes det også, at bevægelserne i meningsmålingerne, der i medierne skaber en enorm interesse, ofte slet ikke er statistisk signifikante og derfor ikke berettigede til den megen opmærksomhed. Enhver stikprøveundersøgelse, der ikke er baseret på den fulde population, indeholder et vist niveau af statistisk usikkerhed. Derfor finder forslagsstillerne det bekymrende, at meningsmålinger og exit polls ofte benyttes som udtryk for en fuldstændig korrekt gengivelse af virkeligheden, hvilket de i sagens natur aldrig kan være.

For at sikre, at meningsmålinger og exit polls fremover i højere grad benyttes som det, de er – nemlig sandsynligheder – foreslår forslagsstillerne herudover, at regeringen pålægges at udarbejde en model for varedeklarerationer, der skal sikre, at der altid klart og tydeligt redegøres for den statistiske usikkerhed forbundet med de enkelte målinger.

Skriftlig fremsættelse

Lene Hansen (S)::

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod offentliggørelse af meningsmålinger og exit polls på valgdage.

(Beslutningsforslag nr. B 89).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.